

בשער הספר

בשמחה רבה, ובשבח והודיה לרבנו של עולם, אנו מגישים לפני קהל לומדי התורה הקדושה ספר זה, הכולל שיעורים בלולי חריפות ועמקות ובקיאות שנרשמו מפי הגאון המופלא הרב דוד הכהן רפפורט זצ"ל הי"ד, מח"ס מקדש דוד על זרעים קדשים וטהרות וצמח דוד על שו"ת זקנו הגרעק"א זי"ע.

השיעורים האלה נאמרו בישיבת אהל תורה בברנוביץ בשנות תרצ"ד – תרצ"ו. ראש הישיבה הי' הגאון הצדיק הרב אלחנן בונם ווסרמן זצ"ל הי"ד, מגדולי הדור ומנהיגיו, והגר"ד רפפורט זצ"ל הי' הר"מ השני בה. השיעורים נרשמו ע"י אבי מורי הגאון הרב אליעזר יצחק גוטליב שליט"א שלמד אז בברנוביץ. למרות שהי' אבי שליט"א בן ט"ז בלבד בשעה שרשם את רוב השיעורים, הדברים יצאו מעטו ברורים ויפים מאד. (אעפ"כ, הרי סוף סוף לא נכתבו ע"מ להדפיס, ועל כן ראיתי צורך להעתיקם בסגנון משלי, בהוספת מראי מקומות במקום שא"מ שליט"א לא ציין).

הגר"ד דוד רפפורט זצ"ל נולד בשנת תר"נ בערך לאביו הגר"ר עקיבא רפפורט זצ"ל אב"ד דנציג. הוא התייחס לגר"ר עקיבא איגר זי"ע מצד אביו ולגר"א מווילנא זי"ע מצד אמו. בראשית דרכו למד בעיר ווילנא ושמע תורה מפי חכמיה. אחרי מלחמת העולם הראשונה, למד איזו תקופה בעיר פוניבז' בליטא, ואח"כ עבר לכולל קובנה המפורסם שע"י ישיבת סלבודקה (שיצאו מתוכו גדולים כמו הגר"ר יעקב קמנצקי זצ"ל והגר"ר יוסף דינקלס זצ"ל), ושם נשא לאשה את מרת פרומא ע"ה בת הנגיד ר' חיים בר גרינגרס ז"ל. לדאבון לב, לא היו לו ילדים. גיסו היה המשגיח של ישיבת גרודנא, הגה"צ ר' שלמה הרכבי זצ"ל.

בהיותו בכולל קובנה הדפיס הגר"ד את ספרו הראשון צמח דוד על תשובות רעק"א, ואח"כ את ספר מקדש דוד על עניני קדשים. במשך הזמן הדפיס שני חלקים על קדשים, שני חלקים על זרעים, וחלק על טהרות, וספרים אלה הקנו לו שם עולם באהלי התורה. בשנת תרפ"ח לקחו הגר"א ווסרמן זצ"ל להיות ר"מ בברנוביץ. שיעוריו שם פשוט הקנו לבחורים מושגים גבוהים בהיקף והבנה גם יחד.

המעלה העיקרית שהוגדשה על ידי המספרים לי על בעל מקדש דוד זצ"ל היא התמדה נוראה. מו"ר הגר"ד דוד פוברסקי שליט"א, כשנתבקש לספר עליו, פתח באמרו שהי' מונח

ב ש ע ר ה ס פ ר

בלימוד באופן יוצא מגדר הרגיל (באידיש: משונה'דיק אריינגעטאן אין לערנען). ידידי הג"ר משה דוד ליפקוביץ שליט"א סיפר בשם אביו הג"ר מיכל יהודא שליט"א בשם הג"ר יוסף דינקלס זצ"ל שמנהגו של המקדש דוד היה ללכת ברחוב שעה ארוכה מונח כל כולו בדברי תורה, ובשעת הילוכו הי מסובב באויר את מקל ההליכה שלו, בלי לשים לב לנמצאים סמוך לו, כך שאפילו הגוים פחדו להתקרב אליו שמא יקבלו מכות. (הגר"ש איידלשטיין שליט"א סיפר בשם הגר"י דינקלס זצ"ל הנ"ל שהי' המקדש דוד חוזר דפי גמרא בעל פה בטיולים אלה).

לפני מספר שנים פורסם בכתבה ב"המודיע" שהגוי שהשכיר לגר"ד זצ"ל ולאחרים דירה בקובנה אמר שהי' ראוי לגבות מהגר"ר דוד שכר דירה כפול, כי בעוד שאחרים מתהלכים בדירה ומשתמשים בה רק ביום, ובלילה ישנים על מיטותיהם, הגר"ד הרי לומד בדירה ומשתמש בה יומם ולילה. ידידי הג"ר קלמן גורביץ שליט"א סיפר בשם רבו הג"ר משה חברוני זצ"ל שפעם ניגש המקדש דוד לסמובר שעל יד בית המדרש להכין לעצמו כוס תה, פתח את ברז מיכל המים החמים, ובינתים החזיק כוס בידו ו... חשב בלימוד. התוצאה היתה שכל מימיו של המיכל נשפכו ארצה בעוד הגר"ד זצ"ל שקוע בעיונו ובלתי מבחין במה שקורה בפניו.

הגר"ר דוד זצ"ל היה נודע כבקי עצום בש"ס. בקיאותו זאת משתקפת בספר זה, אשר בו רואים כוחו הגדול להביא ראיות ולבנות יסודות ממרחבי התלמוד. גם מתגלה בשיעורים אלה שליטה בלתי מצויה בשו"ע חשן משפט ונושאי כליו. סיפור אחד ראיתי מודפס בשעת פטירת הג"ר יצחק יעקב רודרמן זצ"ל מבליטימור בשנת תשמ"ז, שהגאון הנ"ל שאל את בעל מקדש דוד זצ"ל שאלה מסוימת, ושוב הביא הוכחה ממקום כלשהו בגמרא לפשוט את הספק, ונענה המקדש דוד וציטט בעל פה כל אותו עמוד.

הגר"ד דוד זצ"ל היה מופלג ביראת שמים. שמעתי מפי הג"ר משה שמואל שפירא שליט"א שהיה אפשר לראות אש של שכינה על פניו. הגאון הנ"ל סיפר להרב גרשון הנפלינג שליט"א (ואיני יודע אם זה היה מקרה חד פעמי או שכך היתה דרכו תמיד) שבאה חברה של אשת המקדש דוד אל ביתו לבקר אצלה, ולא היה כאן שום יחוד כי אשתו ע"ה היתה בבית, ובכל זאת קפץ הג"ר דוד זצ"ל מן החלון החוצה ושהה בחוץ.

יראת שמים עצומה רואים בסיפור חדשיו האחרונים של המקדש דוד. בשנת תש"א נשלח למחנה עבודה סמוך לגבול פינלנד, וסבל שם מקור ומרעב. השיגו עבורו גריסים לבישול דייסא, אך הגר"ד זצ"ל סירב לבשלם בסיר לא כשר, ובמקום זה שרה אותם במים ואכלם כך. אחר זמן קצר חלה במחלת מעיים קשה, ואושפז בבית החולים של המחנה. ביום השני של ראש השנה תש"ב, אחר תקיעת שופר, קרא למיטתו שני יהודים להיות עדים לפטירתו כדי שאשתו לא תתעגן, ועלתה נשמתו לישיבה של מעלה. השם ינקום דמו.